

Datanhallinta- asetus, luvut 3 ja 4

Datasäädöksen täytäntöönpanoa tukeva
työryhmä 21.12.2023

Datanhallinta-asetuksen sisältö

- Asetuksessa vahvistetaan
 - edellytykset, jotka koskevat julkisen sektorin hallussa olevien tiettyjen datan luokkien uudelleenkäyttöä unionissa
 - **datan välityspalvelujen tarjoamista koskevat ilmoitus- ja valvontapuitteet**
 - **vapaaehtoisen rekisteröitymisen puitteet yhteisöille, jotka keräävät ja käsittelevät altruistisiin tarkoituksiin saataville annettua dataa**
 - kehys Euroopan datainnovaatiolautakunnan perustamiselle.
- Kyse menettelysäännöistä, ei velvoitetta jakaa tiettyä data-aineistoa
- Tietosuoja-asetus soveltuu! Ei perusta erillistä käsittelyperustetta
- Asetus on suoraan sovellettava, mutta se vaatii sääntelyä kansallisista viranomaisista. Toimet jakaantuvat eri hallinnonaloille, joten täytäntöönpanosta on tehty työryhmäselvitys keväällä 2023. Hallituksen esitys perustuu työryhmäselvitykseen.

DGA:n uudet viranomaistehtävät: toimivaltaiset viranomaiset (3 ja 4 luvut)

- **Jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen datan välityspalveluiden ja data-altruismiorganisaatioiden rekisteröinnin suhteen**
- Voi olla 1 tai useampi
- Ilmoitettava komissiolle viimeistään 24.9.2023.
- Sama viranomainen voi hoitaa kumpaakin toimivaltaisen viranomaisen tehtävää.
- Jäsenvaltio voi perustaa yhden tai useamman uuden tai hyödyntää olemassa olevia viranomaisia.
- Täytettävä 26 artiklan vaatimukset:
 - Oltava oikeudellisesti erillisiä ja toiminnallisesti riippumattomia datan välityspalvelujen tarjoajista tai tunnustetuista data-altruismiorganisaatioista
 - Tehtävät tulee hoitaa puolueettomasti, avoimesti, johdonmukaisesti, luotettavasti ja oikea-aikaisesti
 - Ylimmän johdon ja henkilöstön riippumattomuus ja lahjomattomuus
 - Käytettävissä riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit (ml. tekninen tietämys ja resurssit)
 - Tietojen antaminen muiden jäsenvaltioiden ko. viranomaisille tehtävien hoitamiseksi

Datan välityspalvelujen suhteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät (3 luku)

- **Toteuttaa datan välityspalvelujen ilmoitusmenettelyyn liittyvät tehtävät (11 artikla)**
 - Datan välityspalvelujen tarjoajien ilmoitusten vastaanottaminen, ilmoituksista vahvistuksien antaminen sekä ilmoituksista komissiolle ilmoittaminen.
 - Yhteistyö datan välityspalvelun tarjoajan laillisen edustajan kanssa datan välityspalveluihin liittyvissä kysymyksissä.
 - Varmistettava ilmoitusmenettelyn syrjimättömyys ja kilpailun vääristämättömyys.
 - Voi veloittaa ilmoittamisesta maksuja.
- **3 luvun vaatimusten noudattamisen seuranta ja valvonta (14 artikla)**
 - Oltava valtuudet tehtävän hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseksi.
 - Valtuudet vaatia palveluntarjoajan rikkomusten lopettamista ja toteutettava aiheelliset ja oikeasuhteiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi.
 - Yhteistyö muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja näiden avustaminen.

Data-altruismiorganisaatioiden rekisteröinnin suhteen toimivaltaisten viranomaisten tehtävät (4 luku)

- **Tunnustettujen data-altruismipohjaisten organisaatioiden julkisesta kansallisesta rekisteristä vastaaminen (17 ja 19 artikla)**
 - Kunkin rekisteröinnistä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen on pidettävä julkista kansallista rekisteriä tunnustetuista data-altruismipohjaisista organisaatioista ja päivitettävä sitä säännöllisesti.
 - Rekisteröinti 12 vk kuluessa yhteisön hakemuksen vastaanottamisesta, jos katsoo hakemuksen arvioituaan, että yhteisö täyttää 18 artiklan vaatimukset.
 - Julkaistava tietyt yhteisön rekisteröintihakemuksessa ilmoittamat tiedot rekisterissä.
 - Rekisteröinneistä ja niihin tulleista muutoksista komissiolle ilmoittaminen.
 - Yhteistyö data-altruismiorganisaatioiden laillisen edustajan kanssa yhteisöihin liittyvissä kysymyksissä.
- **Vaatimusten noudattamisen seuranta (24 artikla)**
 - Valtuudet pyytää tietoja, jotka tarpeen tehtävän hoitamiseksi.
 - Toteutettava aiheelliset ja oikeasuhtaiset toimenpiteet laiminlyöntitilanteissa.
 - Yhteistyö muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja näiden avustaminen.
- **Suoritettava tehtävänsä yhteistyössä asiaankuuluvien alakohtaisten viranomaisten kanssa sekä tietosuojaviranomaisen kanssa, jos tehtävät liittyvät henkilötietojen käsittelyyn (23 artikla 3 kohta)**

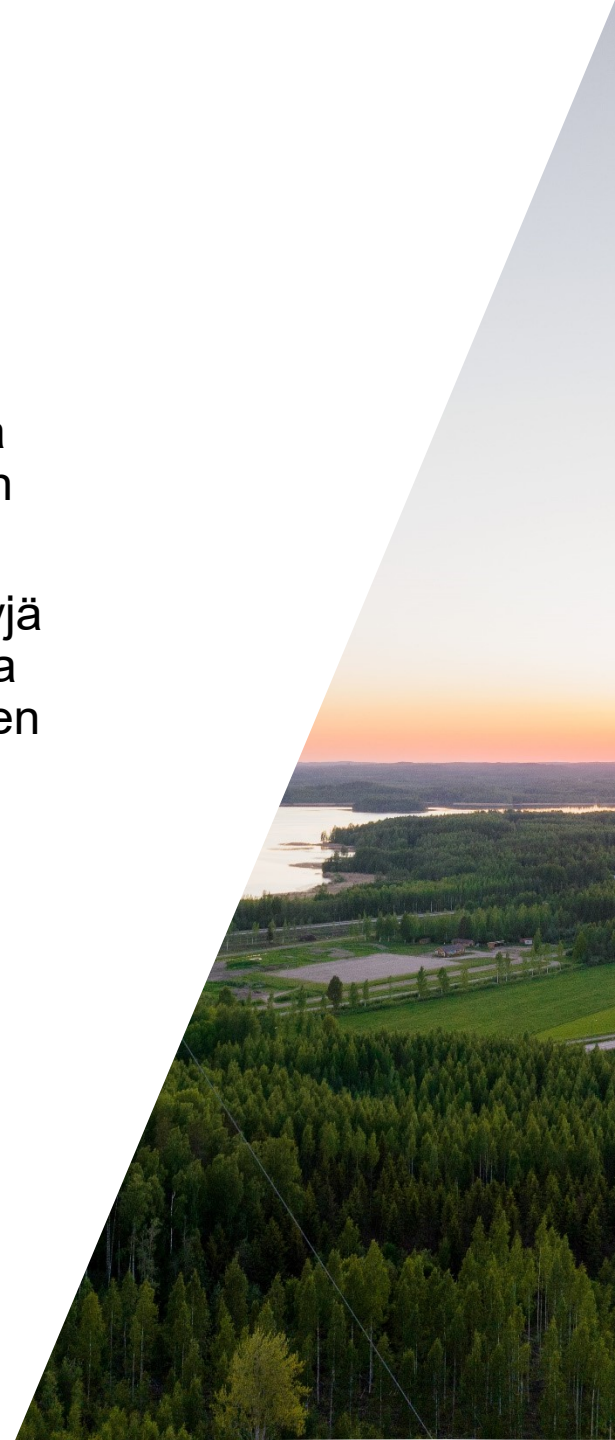

Seuraamussäätely datanhallinta-asetuksessa

- Jäsenvaltioiden laadittava säännöt seuraamuksista, joita sovelletaan tämän asetuksen rikkomiseen. (johdanto-osan perustelukappale 55)
- Rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista on vahvistettava säännöt seuraavilta osin (9 luvun 34 artikla):
 - 5 artiklan 14 kohdan ja 31 artiklan mukaisten muiden kuin henkilötietojen siirto kolmansiin maihin,
 - datan välityspalvelujen tarjoajan 11 artiklan mukainen ilmoitusvelvollisuus,
 - 12 artiklan mukaiset datan välityspalvelujen tarjoamisen edellytykset ja
 - tunnustetuksi data-altruismipohjaiseksi organisaatioksi rekisteröintiä koskevien 18, 20, 21 ja 22 artiklan mukaiset edellytykset.
- Näiden sääntöjen osalta toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi.
- Huomioitava myös datainnovaatiolautakunnan suositukset. (30 artiklan j. kohta + perustelukappale 55)
- Säännöistä ja toimenpiteistä ilmoitettava komissiolle 24.9.2023 mennessä, sekä myöhemmin sääntöjen ja toimenpiteiden muutoksista.
- Datan välityspalvelujen suhteen toimivaltaisen viranomaisen valvonnasta myös 3 luvun 14 artiklassa

Hallituksen esityksestä

- Datanhallinta-asetus vaatii sääntelyä kansallisista viranomaisista: Liikenne- ja viestintävirastolle annettiin tehtäväksi valvoa datanhallinta-asetuksen mukaisia uusia datatalouden toimijoita ja määriteltiin seuraamukset toimijoita koskevien velvoitteiden rikkomisesta.
- VM vastaa asetuksen sääntelystä, joka koskee julkisen sektorin hallussa olevia tiettyjä suojatun datan luokkia. Asetuksesta tulee uusia tehtäviä Tilastokeskukselle ja Digi- ja väestötietovirastolle (VM:n asetuksen muutos kesällä 2023). Hallituksen esitys ei siten koske kyseistä asiakokonaisuutta.
- Ei poliittisesti merkittäviä kysymyksiä. Lausunnonantajilla oli lähinnä täydentäviä huomioita. Kansallista lisäsääntelyä ei annettaisi.
- Hallituksen esitys on tästä huolimatta melko pitkä, koska siinä kuvataan asetuksen sisältöä ja asetuksen sisällön istumista suomalaiseen oikeusjärjestykseen (etenkin viranomaismenettelyt ja -yhteistyö) sekä esitetään perusteet seuraamusmaksun käyttöönotolle (ei pelkkää poliittista harkintaa, vaan oltava välttämätön).

Keskeiset ehdotukset ja vaikutukset

Keskeiset ehdotukset

- Liikenne- ja viestintävirastosta tulisi datan välityspalveluiden ja tunnustettujen data-altruismipohjaisten organisaatioiden rekisteröinti- ja valvontaviranomainen.
- Liikenne- ja viestintävirastolla olisi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaiset toimivaltuudet lisättyinä uudella datan välityspalveluiden seuraamusmaksulla.
- Liikenne- ja viestintäviraston päätöksiin liittyvää menettelysääntelyä täydennettäisiin vastaamaan muutoksia.
- Muutokset perustuisivat datanhallinta-asetukseen. Kansallista lisäsääntelyä ei annettaisi. EU:n datainnovaatiolautakunta koordinoi asetuksen soveltamista.

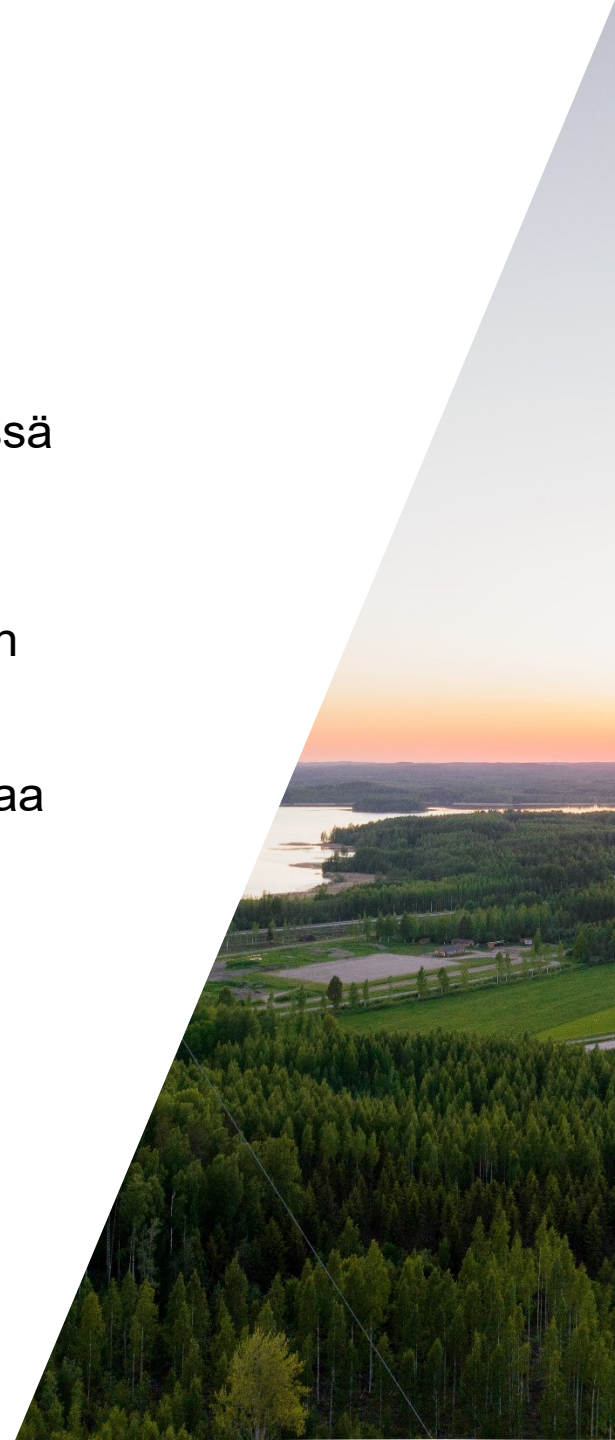
Keskeiset vaikutukset

- Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät lisääntyisivät (1,5 htv / 150 000 euroa).
- Digi- ja datapuolella toimii useita viranomaisia (mm. Tietosuojavaltuutettu) eli viranomaisten yhteistyö on merkityksellistä niin viranomaisten toiminnan kuin asiakkaiden näkökulmasta. Oikeusrekisterikeskus panee seuraamusmaksut täytäntöön.
- Yritysvaikutukset tulevat suoraan asetuksesta, mutta mahdollisimman sujuvalla viranomaisprosessilla voidaan pyrkiä vähentämään kuluja.
- Seurattava sitä, olisiko tulevaisuudessa kannattavaa periä viranomaismaksua datan välityspalveluilta.

Passiivisuusvalitus

- ”Asian käsittelyn yhteydessä on myös tullut esille, että datanhallinta-asetus saattaisi eräiden tulkintojen mukaan edellyttää passiivisuusvalituksesta säätämistä. Esityksessä lähdetään siitä, että passiivisuusvalituksen kaltaisissa tilanteissa on tulkittu myös kantelun ylimmille laillisuusvalvojille olevan mahdollinen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asiassa on pyydetty asetustekstin suomennokseen oikaisua, mutta oikaisupyynnön käsittely on vielä kesken. Koska asia on tältä osin vielä kesken ja kyseisen sääntelyn tulkinta selkeytyy todennäköisesti lähitulevaisuudessa, valiokunta ei ole tässä vaiheessa lisännyt esitykseen passiivisuusvalitusta koskevaa sääntelyä. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että liikenne- ja viestintäministeriö seuraa ja arvioi asiaa tarkoin ja tarvittaessa valmistelee sääntelyn tulkinnan selkeydyttyä tarvittavat muutokset.”

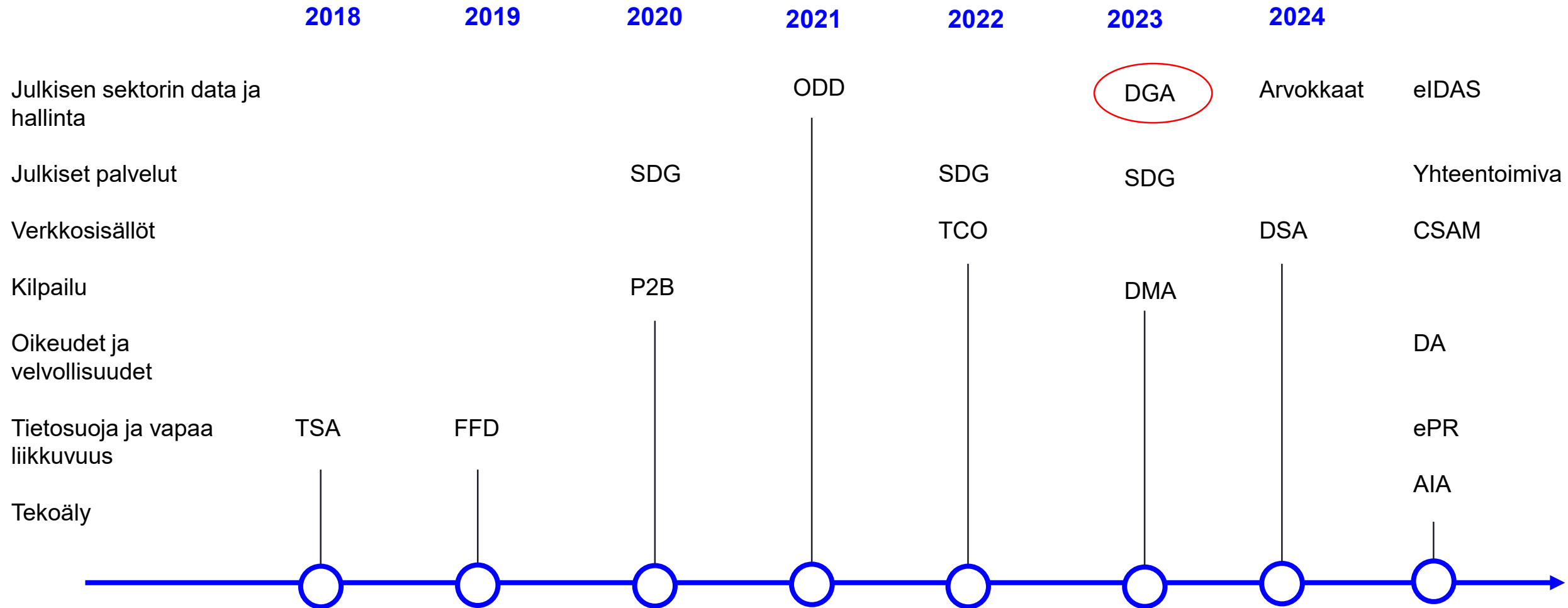

Datainnovaatiolautakunta

- Datan välityspalvelujen suhteen toimivaltaiset viranomaiset ja data-altruismiorganisaatioiden rekisteröinnin suhteen toimivaltaiset viranomaiset mukana perustettavassa Euroopan datainnovaatiolautakunnassa.
- Toimivaltaisten viranomaisten alaryhmä, joka hoitaa seuraavia tehtäviä:
 - neuvoo ja avustaa komissiota kehittämään yhdenmukaisia toimintatapoja uudelleenkäyttöä koskevien pyyntöjen käsittelyä varten;
 - neuvoo ja avustaa komissiota kehittämään yhdenmukaisia toimintatapoja ko. viranomaisia koskevien vaatimusten soveltamisessa;
 - helpottaa ko. viranomaisten välistä yhteistyötä erityisesti tietojen vaihdon ja seurannan suhteen, sekä
 - neuvoo ja avustaa komissiota tämän arvioidessa täytäntöönpanosäädöksiä antamista.
- Työ alkoi 12.12.2023. Suomesta jäsenenä Päivi Karkkola /Traficom.

Työ jatkuu: EU:n datasääntelyn voimaantulosta

Rauhallista joulua
God jul
Season's Greetings

LVA